

populară *Posrednic*, anume destinată convingerii maselor în spiritul doctrinei tolstoiste. E deajuns să cităm titlul citorva din ele, precum: *Fericirea*, *Bobul de griu*, *Stinge focul pînă cînd arde sub spuză*, *Cei trei bătrîni*, *Cu ce trăiesc oamenii*, *Pîinea oamenilor săraci*, *Ispila*, *Cel dinții rachier*, *Cît pămînt îi trebuie unui om* etc. Din opera beletristică se traduc romanul *Fericirea casnică* (1888), nuvelele *Cazacii* (1886), *Sonata Kreutzer* (1891) și *Stăpîn și slugă* (1895), care sînt însă în evidentă inferioritate față de numărul total, apreciabil, am zice chiar mare, de tălmăciri din opera lui Tolstoi apărute între 1885 și 1900⁷. Cu alte cuvinte, în procesul de circulație al operelor lui Tolstoi în România la sfîrșitul sec. al XIX-lea predomină nu scrierile beletristice, ci povestirile moralizatoare, « populare ». E deajuns să menționăm că prima versiune românească a romanului *Ana Karenina* (de altfel incompletă) apare destul de tîrziu, în 1912, iar a romanului *Război și pace* în 1911; din nuvele și povestiri mai putem semnală traducerea nuvelei *Moartea lui Ivan Ilici* (1905), sau a *Amintirilor din Sevastopol* (1909). Excepție face doar romanul *Învierea* apărut la 1899, deci în același an cu publicarea sa în Rusia. De altfel și în anii de după 1900, pînă la 1917, domină tălmăcirile povestirilor « populare », a parabolilor și istorioarelor moralizatoare.

Și în coloanele presei muncitorești de la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea Tolstoi este prezent mai ales prin povestirile sale « populare » sau prin scrieri publicistice. De pildă în ziarul « Democrația socială » se traduce în 1892 un fragment din broșura lui Tolstoi despre « foamea din Rusia »⁸, în revista « Munca științifică și literară »⁹ se publică în 1894 istorioara *Simburele*; în același an organul zilnic al social-democrației romîne, ziarul « Lumea nouă », tipărește alte două povestiri populare *Cum am învățat să călăresc*¹⁰ și *Focul*¹¹. Toate aceste povestiri au fost publicate de Tolstoi în *Cărțile de citire* (prima și a treia), apărute între 1872 și 1875 și, după cum se știe, intrinsec legate de activitatea pedagogică desfășurată la școala din Iasnaia Poliana și în bună parte chiar rezultatul strădaniilor de profesor și a lecțiilor predate de scriitorul însuși. În anii următori, 1895 și 1896, același ziar « Lumea Nouă » va mai publica două povestiri « populare » și anume *Calul cel bătrîn*¹² și *Cu ce trăiesc oamenii*¹³. Numele lui Tolstoi apare și în coloanele periodicului muncitoresc « România Muncitoare » unde se publică în 1902 cîteva aforisme ale scriitorului în legătură cu menirea artei și a artistului, iar în 1908, sub titlul *Tolstoi și războaiele*, un fragment demascînd cruzimea și caracterul distrugător al războaielor. În 1911, același periodic publică traducerea unui articol din cele mai critice ale lui Tolstoi la adresa societății burgheze și anume *Un număr de jurnal*¹⁴ în care marele scriitor condamnă fățărnicia

⁷ Numărul total de titluri din scrierile lui Tolstoi apărute în limba romînă în acești ani ar putea fi estimat la peste 60.

⁸ O broșură interesantă, « Democrația socială », Ploiești, 1892, nr. 14, 5 aprilie, p. 3.

⁹ L. Tolstoi, *Simburele*, « Munca științifică și literară », 1894, nr. 2—24 martie, p. 15.

¹⁰ L. Tolstoi, *Cum am învățat să călăresc*, trad. de Has, « Lumea Nouă », 1894, nr. 22, 25 noiembrie, p. 2.

¹¹ L. Tolstoi, *Focul*, trad. de Has, « Lumea Nouă » 1894, nr. 52, 29 dec. p. 3.

¹² L. Tolstoi, *Calul cel bătrîn*, trad. de Has, « Lumea Nouă », 1895, nr. 80, 28 ian. p. 2.

¹³ L. Tolstoi, *Cu ce trăiesc oamenii*, trad. din rusește de E. Grossu, « Lumea Nouă », 1896, nr. 594—603 — 30 iulie — 6 august, p. 2.

¹⁴ L. Tolstoi, *Un număr de jurnal*, « România Muncitoare », 1911, nr. 46—48, 13 august—20 august.